

ПЕДАГОГІЧНИЙ АРТИСТИЗМ ВИКЛАДАЧА ЯК СКЛАДНИК ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ПЕРСОНАЛУ

Третьак О. С. Педагогічний артистизм викладача як складник його професійної компетентності під час підготовки пенітенціарного персоналу.

У статті розглянуто складові артистизму викладача, окреслено правила, що дозволяють педагогу ефективно впливати на навчальне середовище. Виокремлено підготовку до заняття, вміння викладача володіти своїми емоціями, тілом, мімікою, голосом, мотивувати слухачів до отримання професійних знань і навичок.

Ключові слова: педагогічний артистизм, професійна підготовка, педагогічна техніка.

Третьак А. С. Педагогический артистизм преподавателя как составляющая его профессиональной компетентности при подготовке пенитенциарного персонала.

В статье рассмотрены составляющие артистизма преподавателя и обозначены правила, позволяющие педагогу эффективно влиять на учебную среду. При этом выделены подготовка к занятию, умение преподавателя владеть своими эмоциями, телом, мимикой, голосом, мотивировать слушателей к получению профессиональных знаний и навыков.

Ключевые слова: педагогический артистизм, профессиональная подготовка, педагогическая техника.

Tretiak A. Pedagogical artistry teacher as part of its professional competence in preparing penitentiary staff.

The article deals with the components artistry teacher and outlines the rules that allow the teacher to effectively influence the learning environment. While allocated to training classes, teachers have the ability to emotions, body, facial expressions, voice, motivate students to acquire skills and experience.

Key words: teaching artistry, training, educational equipment.

Постановка проблеми. Важливим складником педагогічного процесу є діяльність викладача, який здатен викликати позитивну навчальну мотивацію у слухачів, здійснювати диференційований підхід, розвивати цінні у пізнавальному та професійному відношенні інтереси і нахили слухачів, вміння доводити свою точку зору, створювати ситуацію, коли моделюються професійні дії, активізувати у слухачів спроби до самостійності та свідомої саморегуляції, формувати у них вольові якості необхідні в подальшій роботі. Професійна спрямованість навчального процесу зумовлює серйозне ставлення викладача до своєї діяльності, постійний інтерес до неї, бажання самовдосконалюватися. Водночас, не завжди викладачі асоціюють себе з «об'єктом підвищеної уваги» з боку слухачів. Говорячи про навчальний процес, ми часом забуваємо про роль викладача в ньому. Запровадження елементів артистичних умінь в педагогічній діяльності викладача потребує окреслення його відповідних компетентностей та правил роботи з навчальним середовищем, що постає нині досить актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Словник сучасної російської літературної мови визначає артистизм, з одного боку, як дар, а з

іншого – як результат праці [1, с. 234-235]. Саме праця викладача є запорукою мотивації слухачів до вивчення предмету. Навіть якщо викладач добре знає свій предмет, він ще має зацікавити в ньому слухачів через дійство, яке має назву «викладання».

На «неповторну роль педагога-актора», про відносини, що мають виникати між ним та учнями, вказував Ш.Амонашвілі [2]. Науковець підкреслював, що крім знання свого предмету, методики викладання, психолого-педагогічного мислення вчитель має дотримуватись певних правил у роботі з учнями, в основі яких лежить любов учителя до своєї роботи та повага до учнів.

Водночас, учитель, граючи роль зацікавленої та обізнаної людини, не повинен «заграватись». Науковці пропонують розмежувати поняття артистизму й «акторства», оскільки «акторство» вони вважають манірністю (Н. Анікєєва, Н. Баришева, Л. Берикханова, О. Добрович, П. Єршов, Є. Іл'їн, В. Букатов та інші). Навпаки, фундаментом майстерності є загальна культура педагога, його теоретичні знання і володіння педагогічною технікою. При тому, техніка спілкування посідає важливе місце, оскільки саме вона дозволяє передавати знання на рівні «суб'єкт викладання» – «суб'єкт учіння».

Техніка та культура мови (голос, дихання, дикція, інтонаційне забарвлення, грамотність тощо), виразний показ почуттів і відносин (міміка, пантоміміка, взагалі зовнішній вигляд учителя), професійна саморегуляція педагогом свого психічного стану (самоконтроль, витримка тощо) є виявом його артистизму. Про артистизм як перевтілення пише Ж. Ваганова [3], К. Станиславський [4]. «Педагогічний артистизм передбачає відкритість і безпосередність педагога, вміння говорити і діяти безпосередньо, ділитися тим, що є всередині» [4, с. 234].

Науковці також звертають увагу на фасцинацію як основу для створення відповідного емоційного стану в учнів. «Фасцинація – підвищення ефективності сприйняття матеріалу шляхом використання супутніх (фонових) впливів... На створеному тлі інформація, яка передається, сприймається набагато ефективніше, причому потрібно прагнути до того, щоб її не було надто багато» [5].

З-поміж способів фасцинації виокремлюють «перш за все, особливий погляд (він має бути прямим, променистим, якщо і твердим, то теплим), особливий голос (багатий у тембровому відношенні, гнучкий за модуляціями), особливий ритм мовлення (подібний гармонійному музичному ритму – то збудливий, то заспокійливий, але не надокучливий), особливий розум (з одного боку, високо імпровізаційний, з іншого – багато оснащений словесними конструкціями та їх варіаціями), з третьої – загострено ситуативний» [5].

На культуру поведінки вчителя вказує С. Рапопорт, який застерігає від маніпуляцій з учнями, байдужого ставлення вчителів до своєї роботи, виникнення «естетичного бар'єру» [6]. І. Риданова навіть виокремлює естетичні уміння вчителя (відчуття, переживання радості спілкування) як складники його професійних здібностей [7, с. 29].

Артистизм передбачає наявність у вчителя так званої «візуальності», зовнішньої привабливості, що означає вміння вчителя стежити за собою, культуру зовнішніх і внутрішніх виявів. А. Макаренко вважав, що встановлення комунікаційних зв'язків спрощується, якщо у педагога привітне обличчя, а рухи, жести, постава і хода красиві і виразні [9].

Про необхідність наявності у педагога техніки самопрезентації говорить у своїй праці Л. Філонов [8, с. 139-141].

В. Загвязинский зазначає, що діяльність учителя характеризується необхідністю швидко, оперативно орієнтуватися в мінливих ситуаціях живого спілкування, імпровізувати, приймати експромтні рішення [10]. Він, також, акцентує увагу на «віялі варіантів» ходу навчального процесу і пропонує вчителю заздалегідь передбачати вихід із різних ситуацій педагогічного спілкування з конкретними учнями.

В. Сухомлинський наголошував на тому, що «механічне, бездумне втілення теоретичного положення в факт практичного досвіду – з єдиною метою довести істинність цього положення – призводить до спустошення живої думки вчителя, перетворює його в байдужого ремісника, вихолощує з педагогічної праці її серцевину, її душу ... Розрив між теорією і практикою призводить до формального, «пересадження» досвіду» [11].

В. Кан-Калик до складовників педагогічної майстерності відносив педагогічну імпровізацію як «здатність педагога оперативно і правильно оцінювати ситуації та вчинки учнів, приймати рішення ... продуктивно діяти у мінливих обставинах діяльності, чуйно реагуючи на зміни, коригуючи власну діяльність» [12, с.242].

Отже, аналіз публікацій показує, що поведінку педагога, його імпровізацію, вміння використовувати «навчальне середовище», емоційно забарвлювати своє спілкування з учнями одні науковці вважають виявленнями його артистичних вмінь, а інші дослідники, артистизм педагога вбачають у володінні ним педагогічною технікою, досконалому знанні предмету, детальному плануванні навчального заняття. Отже, постає актуальним дослідження складовників артистизму та вироблення правил діяльності викладача, дотримання яких дозволило б говорити про артистизм як форму виявлення компетентності викладача.

Мета. Визначити складники артистизму викладача й окреслити правила, що дозволяють педагогу ефективно впливати на навчальне середовище.

Завдання. Виокремити складові компетентності викладача, що є виявами його артистизму та сформулювати правила взаємодії педагога з навчальним середовищем.

Виклад основного матеріалу. Л. Філонов в основу артистизму викладача покладає його здатність до самопрезентації. «Від культури самопрезентації залежить атракція вчителя, уявлення про нього як про привабливу людину, симпатія дітей, подальший розвиток взаємин...» [8, С. 139-141].

Л. Берікханова виокремлює три типи поведінки педагогів за умов здійснення імпровізації. «Перший тип – учитель-«соліст», який чує тільки

себе й імпровізує на основі виникнення асоціацій, аналогій, спогадів, тобто діє практично без врахування впливу зовнішніх обставин, в яких відбувається його діяльність. Другий тип – учитель-«камертон», який відгукується на будь-які зовнішні зміни. Результатом цього є жвавий, цікавий діалог, який збагачує партнерів по спілкуванню. Але вчитель часто втрачає орієнтир і може спрямувати процес навчання в русло, що не відповідає його попередньому задуму. Третій тип – учитель-«імпровізатор», який імпровізує відповідно до того, як складаються конкретні обставини діяльності. При цьому, імпровізаційні моменти не затуляють завдання уроку, а надають змогу збагатити попередньо продуманий задум, поліпшити і вдосконалити його безпосередньо в процесі діяльності. Імпровізовані мова і поведінка вчителя, як правило, надзвичайно енергійні і емоційні, вони сильніше впливають на учнів. А сам факт імпровізації піднімає авторитет педагога» [13, с. 37-38].

Для викладача має велике значення наявність комунікативної компетентності, вміння організувати різні форми взаємодії, демонструвати емпатію. Водночас педагогічний артистизм виявляється в різноманітті і частоті рефлексивних дій. «Низький рівень рефлексії – одна з частих причин непродуктивної стандартизації поведінки вчителів, появи так званих «убивчих реакцій»... Це може бути ледь помітна гидлива гримаса або демонстративне ігнорування активності школяра на уроці» [14, с.291].

Критерієм оцінювання артистизму педагога є виразність звучання голосу, вміння вселяти впевненість, оперувати словом, виражати тілом свій душевний стан. Внутрішнє самопочуття педагога учні вловлюють стежачи за тим, як від володіє своїм обличчям і тілом. В. Лабунська зазначає, що «Помилково зрозумілий учительський авторитет, прагнення до самозвеличення спонукає деяких педагогів, які в повсякденному житті веселі, живі та життєрадісні, надягати на себе маску навмисної офіційності, мімічної незворушності й емоційної сухості... Артистичність – це вміння скинути в класі маску турбот, хвилювань і негараздів, здатність показувати позою і жестами тільки те, що відноситься до справи, допомагає здійсненню навчально-виховних завдань. Щоб управляти виразом свого обличчя, потрібно навчитися володіти своїм настроєм, активно використовуючи в цих цілях аутотренінг [15, с. 51-57].

Експресивність і виразність педагога допомагають яскраво виразити різні емоційні стани та здійснити емоційний вплив на учнів [16, с.84].

Про значення емоцій в навчальному процесі як таких, що інтенсифікують мислення, здатні зняти інтелектуальні та психологічні навантаження писав Л. Виготський, а також про те, що з'єднання артистизму з духовністю і моральністю є неодмінною умовою педагогічного впливу [17].

П. Єршов, А. Єршова, В. Букатов підкреслюють значення інтересу викладача до того, чим він займається на занятті. «Театральні аспекти побудови, проведення та аналіз уроку – це перш за все поведінкові показники інтересу самого педагога до того, що відбувається на уроці...» [18].

Гра – зіткнення сил, смаків, почуттів. Людина, скидаючи апатію, виявляє себе яскраво, у всій красі. Ф. Шиллер в одному з листів про естетичне виховання написав: «Людина тільки там грає, де вона людина повною мірою, і лише там вона людина повною мірою, де вона грає» [19].

Ураховуючи вище викладені складники артистизму педагога, ми сформулювали рекомендації для викладача, дотримання яких допоможе йому виявити свої найкращі якості і зробити навчальні заняття цікавими та корисними для суб'єктів учіння.

Рекомендації для викладача:

1. Переживання стосовно того, як викладати залежно від аудиторії, якщо вона вважає, що знає краще за викладача. Треба:

- ретельно готуватися;
- знати свої цілі;
- розуміти результат;
- необхідно продумувати вступне слово, що і коли треба, робити під час заняття.

2. Треба стежити за своїм диханням, голосом, поглядом, положенням тіла, рухами, а саме:

- регулювати своє дихання, опускати плечі щоб не утруднювати роботу легенів;
- здійснювати зоровий контакт з аудиторією;
- руки треба використовувати для підкреслення думок;
- рухи тілом не повинні привертати зайвої уваги слухачів;
- якщо записи знаходяться внизу, то викладачу важко буде весь час піднімати голову і дивитися на слухачів. Тому краще використовувати відео презентацію;
- уміти прогнозувати, тримати голову вище, бо інакше «все, що промовляється увійде у підлогу»;
- треба вміти використовувати паузи, щоб розставити в реченні «знаки пунктуації»;
- треба пам'ятати про манери, не відволікати увагу слухачів від слухання (наприклад, викладач постійно торкається носа чи вуха, чухає потилицю, поправляє краватку, завершує речення словами-паразитами «так», «отже», «ну» тощо);
- не треба весь час розгойдуватися, рухи мають бути визначеними;
- не треба тримати нотатки записів перед очима і опускати голову. В такому випадку вам важко слідкувати за тим, що відбувається в аудиторії, а слухачам не завжди чутно про що ви говорите;
- необхідно демонструвати ентузіазм, посміхатися, показувати зацікавленість матеріалом і те, що він подобається самому викладачу;
- треба навчитися залучати аудиторію до роботи через: зрозумілу для неї мову; пояснення нових або незрозумілих термінів; не вживання наукоподібної мови; використання простих речень та прикладів з реального життя, прикладів, з якими слухачі можуть пов'язувати самих себе;

3. Навчальне середовище:

- пристосування приміщення для проведення навчальних занять (дошка, світло, технічне забезпечення тощо);
- враховувати температурний режим, запахи, обладнання (стелажі, плакати, макети тощо).
- продумати свої дії в ситуації, коли відмовила техніка;
- не треба говорити в аудиторію, яка є достатньо досвідченою, що «Я вас навчу». Краще сказати так: «Я вас сьогодні ознайомлю з курсом, який було розроблено згідно з навчальним планом»;
- можна запропонувати аудиторії висловити пропозиції до змісту навчальної програми. Після чого сказати, що більшість питань вже увійшло до цього курсу;
- якщо виявиться, що хто-небудь із слухачів уже все це знає, запропонувати йому самому розкрити те чи інше навчальне питання та навести приклади з власного досвіду;
- урахувати досвід роботи слухачів. Як правило, молоді мовчать, поки не вискажуть своєї думки більш досвідчені;
- варто наголошувати на тому, що всі однакові і що інформація про успіхи чи невдалі відповіді не вийде за межі навчальної аудиторії. Люди мають почуватися вільно, поважати позицію інших.
- цікавтесь прагненнями слухачів, їхніми успіхами та проблемами, висловлюйте їм поради, своє емоційне ставлення;
- формуйте професійну спрямованість у слухачів;
- співпрацюйте із слухачами, обмінюйтесь думками, показуйте їм приклад;
- під час спілкування зі слухачами виказуйте до них довіру та повагу, розуміння їхніх поглядів та життєвої позиції;
- висловлюйте слухачу конкретні побажання над чим йому треба працювати, дайте йому відчуття що ви вірите в нього та чекаєте від нього успіхів;
- установлюйте довірчі взаємини, беріть активну участь в обговоренні питань, що цікавлять слухачів і пов'язані з їхнім повсякденним життям;
- не виказуйте у відкритій формі своє незадоволення поведінкою та слабкими знаннями слухача, краще скажіть про те, що ви від нього цього не очікували. З п'яти звернень до слухача чотири повинні мати позитивне забарвлення. Не бійтеся висловлювати компліменти слухачу за його успіхи у навчанні та поведінці;
- підтримуйте захоплення (хобі) слухачів (спорт, мистецтво, участь у художній самодіяльності, науково-дослідна робота тощо), самі майте хобі;
- учіть слухача виокремлювати головне, мислити зосереджено, пропонувати різні варіанти розв'язання навчальних завдань;
- розраховувати на запитання слухачів до викладача, оскільки запитання – це додаткова нагода дати пояснення, порадити, дати відповідь самій аудиторії;

– не можна квапитися на початку виступу, варто зробити паузу, мати впевнений вигляд, дбати про зовнішній вигляд. Для того щоб виглядати впевнено, не треба одягати незручні речі;

– заохочуйте ініціативу слухачів щодо прийняття участі у ситуативно-рольових іграх, аналізі власних досягнень та невдач, окресленні перспектив подальшого вдосконалення знань та вмій;

– залучайте слухачів до науково-дослідної роботи, готуйте разом з ними публікації, конкурсні роботи, організуйте виставки виданої вами літератури;

– надавайте змогу слухачам поставити вам питання, скласти тезаурус понять з навчальної дисципліни, тестові завдання до тем курсу, відео презентації навчального матеріалу, сценарії ситуаційно-рольових ігор, фабули ситуативних задач;

– вибачайтесь, якщо не можете відповісти на питання слухача, дайте відповідь пізніше, і не забудьте виконати обіцянку;

– організуйте практичне навчання, надавайте слухачам змогу виявити свої здібності, влаштовуйте для них зустрічі з практичними працівниками;

– будучи куратором навчальної групи проводьте виховні години, відмічайте успіхи слухача у навчанні та суспільно-корисному житті, пишіть листи батькам з позитивною оцінкою діяльності слухача;

– робіть заняття цікавими та корисними для вас і для слухачів, цінуєте час, оцінюйте успішність на кожному занятті, перевіряйте порядок ведення ними записів у конспектах;

– ознайомлюйте слухачів з планом заняття, із змістом теоретичних питань та практичних завдань, з тим, що вони мають вивчити самостійно, приймайте до уваги їхні побажання щодо змісту заняття;

– запрошуйте слухачів до вибору форм та методів проведення заняття, висловлювати свою думку з приводу того чи іншого методу, завдання;

– заохочуйте слухачів висловлювати власну думку, аргументувати свою позицію, з повагою ставитися до думок та тверджень інших людей, їх гідності;

– провокуйте дискусії та давайте можливість слухачам доводити вам свою правоту, навчайте їх етиці взаємовідносин, вчіть толерантно вести полеміку та обговорення пропозицій, прислуховуватися до думок інших та пропонувати своє, доводити свою точку зору;

– заохочуйте пошукову, дослідницьку діяльність слухачів, практикуйте на заняттях читання наукових доповідей, рефератів, індивідуальних навчально-дослідних завдань, обговорення актуальних питань;

– використовуйте психологічну паузу тривалістю 15-20 секунд для підготовки слухачем плану відповіді та систематизації думок, підбору аргументів;

– навчайте слухачів думати логічно, розмірковувати, обговорювати. Демонструйте зразки того як думати, як віднаходити рішення, обговорювати, оцінювати отримані результати;

– навчіть аналізувати взаємини з навколишніми, поведінку, що впливає на завоювання авторитету та ставлення одних людей до інших;

- вчіть слухачів знаходити і виправляти допущені ними помилки у відповідях, користуватися нормативною та навчальною літературою;
- пропонуйте слухачам на заняттях альтернативні матеріали, завдання;
- заохочуйте слухачів братися за планування своїх дій в екстремальних ситуаціях, розв'язання складних професійних завдань, допомагайте їм скласти плани та вчитися способам прийняття рішень за складних обставин;
- пропонуйте слухачам готувати і проводити частину заняття, допомагайте їм у проведенні таких занять. Виявляйте інтерес до того, чи сподобалося слухачам заняття чи ні, прислухайтесь до їх рекомендацій та побажань при підготовці до нових занять;
- висловлюйте слухачам подяку за сприяння в проведенні заняття, їхню активну участь, готовність та бажання отримати нові знання, вміння, поділитися своїми думками та враженнями. Цікавтеся труднощами, що виникли у слухачів при вивченні теми і тим, як вони їх долали, чи залишилися питання на які вони не знайшли відповіді;
- оптимістично ставтеся до здібностей і можливостей слухачів, особливо коли вони роблять помилки. При виказуванні оціночних суджень з приводу досягнень слухачів більше акцентуйте увагу на позитивних моментах, досягнутому, а помилки і невдачі розглядайте на фоні їхніх успіхів. Заохочуйте слухачів до самооцінки та оцінки діяльності своїх товаришів;
- прагніть до якісного складання дидактичних матеріалів, в тому числі і засобів контролю.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Артистичні вміння є складовими компетентності викладача і допомагають йому творчо та цікаво виконувати свою роботу, розвивати ініціативу та самостійність у слухачів, формувати у них необхідні професійні знання та навички. Водночас зважаючи на те, що про артистизм, як вираз педагогічної майстерності та якостей викладача, його творчої спрямованості сказано вже досить багато, перспективами подальших досліджень є педагогічна техніка, застосування якої повинно відповідати завданням професійної підготовки, і яка дозволить сформувати бажаний набір конкретних компетентностей у майбутнього пенітенціарія.

Література

1. Амонашвили Ш.А. Чтобы дарить Ребёнку искорку знаний, Учителю надо впитать море Света / Ш.А. Амонашвили. – Донецк: Изд-во «Ноулидж», 2009. – 96 с.
2. Берикханова Л.Ю. Педагогическая импровизация как индивидуаль-но-своеобразный компонент педагогической деятельности / Л.Ю. Берикханова // Творческая индивидуальность педагога. – Тюмень, 1991. – С. 32–38.
3. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс. –М.: Прогресс, 1986. – 420 с.
4. Блонский, П.П. Избранные педагогические и психологические сочинения: в 2т. / П.П. Блонский. – М.: Педагогика, 1979. – Т. 1. – 304 с.
5. Ваганова Ж.В. Артистизм педагога как компонент его творческой индивидуальности: дис. канд. наук. – Тюмень, 1998. – 402 с.
6. Выготский Л.С. Психология искусства. / Л.С. Выготский; ред. М.Г. Ярошевский. – М.: Педагогика, 1987. – 344 с.

7. Ершов П. М. Общение на уроке, или Режиссура поведения учителя/ Ершов П.М., Ершова А.П., Букатов В.М.; 2-е изд., перераб. и дополн. – М., 1998. – 336 с.
 8. Загвязинский В.И. Развитие педагогического творчества учителей / В.И. Загвязинский. – М.: Знание, 1986. – 40 с.
 9. Кан-Калик, В.А. Педагогическая деятельность как творческий процесс / В.А. Кан-Калик. – Грозный, 1976. – 286 с.
 10. Лабунская В.А. Невербальное поведение (социально-перцептивный подход) / В.А. Лабунская. – Ростов-на-Дону: РГУ, 1986. – 136 с.
 11. Макаренко А.С. Педагогическая поэма/ А.С.Макаренко/ сост., вступ. ст., примеч., пояснения С.Невская – М.: ИТРК, 2003. – 736 с.
 12. Раппопорт С.Х. Эстетика общения/ С.Х.Раппопорт. // Эстетическая культура и эстетическое воспитание. – М.: Музыка, 1983. – 303 с.
 13. Рыданова И. И. Основы педагогики общения/ И.И.Рыданова. – Минск, 1998. – 320 с.
 14. Словарь современного русского литературного языка: В 20 т. – М., 1991. – Т. 1. – 863 с.
 15. Станиславский К.С. Работа актера над собой/ К.С.Станиславский // Собр. соч.: В 8 т. – Т. 3. – 567 с.
 16. Сухомлинский А. В. Идти вперед! / В.А. Сухомлинский// Нар. образование, 1989. – №8. – С.70-78.
 17. Фасцинація : <http://ru.wikipedia.org>
 18. Филонов, Л.Б., Психолого-педагогическая антропология Текст. : [курс лекций и тестовые задания] / Н.А. Ананьева, Л.Б. Филонов. М. : МГОУ, 2007. – 152 с.
 19. Шиллер Ф. Эстетика/ Ф.Шиллер. – К., Мистецтво, 1974. – 360 с.
- Стаття надійшла до редакції 01.06.2012 р.

УДК 379.89.045

С. Ю. Довбенко,
аспірант,

*Південноукраїнський педагогічний національний університет
ім. К.Д. Ушинського*

ДІАЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДНИК ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Довбенко С. Ю. Діалогічна культура як складник педагогічної компетентності майбутніх вчителів початкової школи.

У статті розглянуто проблему формування діалогічної культури як складника педагогічної компетентності майбутніх вчителів початкової школи. Педагогічна компетентність має забезпечувати належну професійну підготовку випускника в умовах ступеневої освіти та його конкурентну здатність на ринку освітніх послуг.

Ключові слова: діалогічна культура, професійна компетентність.

Довбенко С. Ю. Диалогическая культура как составляющая педагогической компетентности будущих учителей начальной школы.

В статье рассмотрены проблемы формирования диалогической культуры как составной педагогической компетентности будущих учителей начальной школы. Педагогическая компетентность должна обеспечивать надлежащую профессиональную подготовку выпускника в условиях высшей школы его конкурентную способность на рынке образовательных услуг.

Ключевые слова: диалогическая культура, профессиональная компетентность.

Dovbenko S. Dialogic culture as a component of the teaching competence of future teachers in primary schools.

In article problems of formation of dialogical culture as compound pedagogical competence of future teachers of elementary school are considered. Pedagogical competence should provide appropriate vocational training of the graduate in the conditions of the higher school his competitive capacity in the market of educational services.

Key words: dialogical culture, professional competence.